

Postup při vyřizování zápůjček archiválií do zahraničí za účelem vystavování

(Metodický návod)

I.

Vývoz archiválií

Vývoz archiválií upravuje zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů v § 29. Vyvážet archiválie z území ČR lze pouze na základě **povolení** Ministerstva vnitra vydaného na základě **žádosti** vlastníka nebo držitele archiválie (§ 29 odst. 1). Povolení k vývozu archiválií z území ČR může Ministerstvo vnitra vydat jen na dobu určitou, a to pouze z důvodů jejich **vystavování**, konzervování, restaurování nebo vědeckého zkoumání (§ 29 odst. 2). Vlastník nebo držitel archiválie je oprávněn vyvézt archiválii pouze za účelem stanoveným v povolení Ministerstva vnitra (§ 29 odst. 3). Vlastník nebo držitel archiválie je povinen dovést archiválii zpět na území ČR ve lhůtě stanovené Ministerstvem vnitra a nepoškozenou (§ 29 odst. 3). Jelikož odpovědnost za vrácení archiválií a jejich nepoškozený stav nese jejich vlastník nebo držitel, je třeba, aby si vlastník nebo držitel zabezpečil **pojištění archiválií** a náhradu škodu způsobenou vypůjčitelem. Vlastník nebo držitel archiválie musí uzavřít s vypůjčitelem písemnou **smlouvu**, jejíž přílohou je **pojistná smlouva**.

Ministerstvo vnitra povolení k vývozu neudělí, jestliže by nebyly splněny podmínky péče o archiválie a podmínky jejich ochrany podle zákona č. 499/2004 Sb. nebo vývoz archiválií nedovoluje jejich stav (§ 29 odst. 5). Stav archiválií posoudí konzervátor příslušného státního archivu nebo Národního archivu a vystaví o svém nálezu písemný protokol.

Pokud vlastník nebo držitel archiválie o povolení k vývozu nepožádá nebo pokud archiválii vyveze, ačkoliv jeho žádost o povolení k vývozu archiválie byla zamítnuta, budou vůči němu uplatněny sankce podle § 73 odst. 1 písm. f).

Je-li vývoz archiválie spojen s nějakým rizikem, může Ministerstvo vnitra v povolení uložit peněžitou záruku na zvláštní účet (§ 29 odst. 4). Pokud vlastník nebo držitel archiválie peněžitou záruku nesloží, stává se povolení k vývozu neúčinným.

II.

Vystavování archiválií

Vystavování archiválií obecně upravuje zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů v § 39. Archiválie lze vystavovat jen v případě, dovoluje-li to jejich **stav** a za podmínek zaručujících jejich **ochranu** a péči podle zákona č. 499/2004 Sb. a ochranu osobních údajů (§ 39 odst. 1). Archiválie svěřené archivům do úschovy na základě smlouvy o úschově lze vystavovat jen za týchž podmínek a za podmínek stanovených ve **smlouvě o úschově** (§ 39 odst. 2). Archiválie ve vlastnictví ČR, které jsou uloženy v archivech lze vystavovat jen za týchž podmínek a na základě **smlouvy** nebo **zápisu o výpůjčce**. Příslušný archiv sjedná ve smlouvě nebo zápisu podmínky vystavení a výši pojistného. Součástí smlouvy nebo zápisu je soupis zapůjčených archiválií a protokol konzervátora o jejich stavu (§ 39 odst. 3). Podmínky vystavení jsou obsaženy v Zásadách pro vystavování archiválií veřejných archivů České republiky (viz č.j. MV- 16051-2/AS-2019).

III.

Postup podání žádosti o vývoz archiválií odboru archivní správy a spisové služby

Odbor archivní správy a spisové služby požaduje tento postup podání žádosti o vývoz archiválií do ciziny:

Žádost musí být archivem podána s dostatečným časovým předstihem před zahájením výstavy, tak, aby před odvozem archiválie uplynula nejméně patnáctidenní lhůta od vydání resp. Doručení správního rozhodnutí Ministerstva vnitra příslušnému archivu o povolení k vývozu, potřebná pro odvolání účastníků řízení (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 83).

Žádost archivu musí v příloze vždy obsahovat tyto dokumenty:

1. Kopie žádosti instituce jako vypůjčitele o zapůjčení archiválie/í na výstavu se zdůvodněním žádosti, popsáním výstavního podniku a přesnými údaji **místa a instituce** vystavení (adresy), **termínů** zahájení a skončení výstavy a termínů odvozu a navrácení archiválie/í; upřesňující údaje si archiv musí případně vyžádat od vypůjčitele.
2. Protokol konzervátora o stavu archiválie/í s výslovnou doložkou o nezávadnosti vystavení archiválie/í, případně doporučenou maximální lhůtou vystavení.
3. Kopie smlouvy o výpůjčce mezi archivem/vlastníkem nebo držitelem archiválie/í a vypůjčovatelem, v níž jsou přesně specifikovány a) předměty vystavení (fond, inv. č. a signatury) v soupisu, který je buď samostatnou přílohou smlouvy, nebo její textovou součástí, b) podmínky vystavení.
4. Kopie pojistné smlouvy o pojištění archiválie/í na určitou sumu.

5. V případě, že archiválie je ve vlastnictví jiného subjektu než archivu, kopie dopisu vlastníka archiválie, v němž výslovně souhlasí s vystavením archiválie/í v cizině za podmínek obsažených ve smlouvě o uložení archiválie/í a ve smlouvě o zápůjčce s vypůjčovatelem.

Bez kompletního souboru těchto dokumentů resp. Jejich kopií odbor archivní správy a spisové služby nemůže vydat správní rozhodnutí o povolení vývozu archiválií do ciziny. Jakmile odbor archivní správy a spisové služby obdrží soubor těchto dokumentů, je s to vydat správní rozhodnutí do druhého dne po jejich doručení, za předpokladu, že neshledá v dokumentaci žádné závady a překážky, které by bránily vydání kladného rozhodnutí. Je proto v zájmu archivů, aby tuto dokumentaci soustředily v dostatečném předstihu před nejzazším možným termínem vydání správního rozhodnutí s připočtením lhůty na případné odvolání účastníků řízení (viz výše). Tím se jak zapůjčovatel, tak vypůjčitel vyhne nebezpečí, že na poslední chvíli odbor archivní správy a spisové služby bude nucen posoudit žádost jako nedostatečnou nebo z různých důvodů nepřipustnou pro vydání kladného správního rozhodnutí, a tím bude zmařena možnost prezentace archiválií na výstavě.

PhDr. Jiří Úlovec v. r.

V Praze dne 1. února 2019